

PRŮPRAVNÁ ARTIKULAČNÍ CVIČENÍ

1. Dýcháme si na ruce, jako by nás záblo – „ch, cha, cho, chu“.
2. Naříkáme, jako by nás něco bolelo – „ach, och“.
3. Foukáme na mokré ruce, aby byly dříve suché, foukáme na větrník, peříčko, papírek, vatu, lístek, pingpongový míček, do vody – „fi, fů“.
4. Mlaskáme, pevně přitom svíráme a opět otevíráme rty - průprava k hláskám „p, b, m“.
5. Malíř maluje strop, olizujeme med, čokoládu – otevřeme ústa, zvedneme volně jazyk za horní zuby, opřeme jazyk o patro, olízeme patro, horní dásěň a zuby směrem dolů a spojíme tento pohyb s vyslovením slabiky „la“.
6. Zpíváme si „la, le, li, lo, lu“.
7. Olizujeme jazykem rty nahoře, dole jako na houpačce.
8. Kmitáme jazykem vpravo, vlevo jako tikající hodiny.
9. Při zavřených ústech přitlačíme jazykem zevnitř na tvář vpravo, vlevo, abychom měli bouličky na tváři.
10. Krouživým pohybem jazyka na zubech, za zuby vpravo, vlevo si čistíme jazykem zuby.
11. Pískáme, špulíme rty - průprava k hláskám „u, o, č, š, ž“.
12. Jíme velké knedlíky, jablka a ústa přitom hodně otvíráme „a-a, á-á“.
13. Chováme panenku „a-á, a-á“.
14. Jíme meruňky, broskve, švestky a otvíráme ústa méně „o-o, ó-ó“.
15. Jíme třešně, angrešt, maliny, rybíz a ústa otvírat maličko „u-u, ú-ú“.
16. Smějeme se a vyslovujeme přitom hlásku „e-e, é-é“.
17. Smějeme se do široka a vyslovujeme přitom hlásku „i-i, í-í“.
18. Napodobujeme hlasy zvířat např. koza „mé-mé“, kráva „bů-bů“, ovce „bé-bé“, kočka „mňau-mňau“, pes „haf-haf“.
19. Voláme na slepice „pi-pi-pi“.
20. Malý ptáček zpívá „típ, típ“.
21. Ťukáme na dveře „ťuk, ťuk, ťuk“.
22. Voláme na husy „hej, haj“.
23. Smějeme se na sebe do zrcadla, cinkáme na zvoneček, zuby jsou lehce skousnuté do sebe, hrot jazyka se lehce opírá za dolní řezáky, rty jsou v širokém úsměvu, nezakrývají zuby, koutky jsou od sebe zaostřené „c, c, cinky, cinkylinky“.
24. Syčíme, jako by unikal vzduch z nafukovacího míčku, jako husa, had, Papinův hrnec, postavíme mluvidla jako při „c, s, z“.
25. Budeme tiše „pst, pst“.
26. Voláme na kočku, zuby jsou lehce skousnuté na sebe, rty vyšpuleny do kroužku, hrot jazyka se zvedá vzhůru „č, č“.
27. Syčíme jako lokomotiva, postavíme mluvidla jako při „č, š, ž“.
28. Stromy šumí „ššš, ššš“, plašíme vrabce „kšš, kššš“.
29. Napodobujeme zvuk motoru „ta, ta, tata, da, da, dada, ta dada, ta dada“ – průprava k hlásce „r“.
30. Je nám zima, říkáme „brrr, brrrr“.
31. Zlý pes na nás vrčí „vrr, vrrr“.
32. Napodobujeme hlasy ptáků např. kohout „kykyryký“, holub „vrkú“, hrdlička „cukrú“, vrabec „čimčarara“, vrána kráká „kráky krák“, krocán hudruje „hudry hudry“.
33. Dolní čelist posunujeme dopředu – průprava k hlásce „ř“.
34. Napodobujeme zvuk lokomotivy „š fufufu“, rty jsou mírně vyšpuleny.
35. Řezeme dříví „řízy, řízy, říz“, zuby jsou téměř u sebe, hrot jazyka za řezáky, dolní čelist vysunutá mírně dopředu.

Voláme "stůj" na koně: "prrrr!"

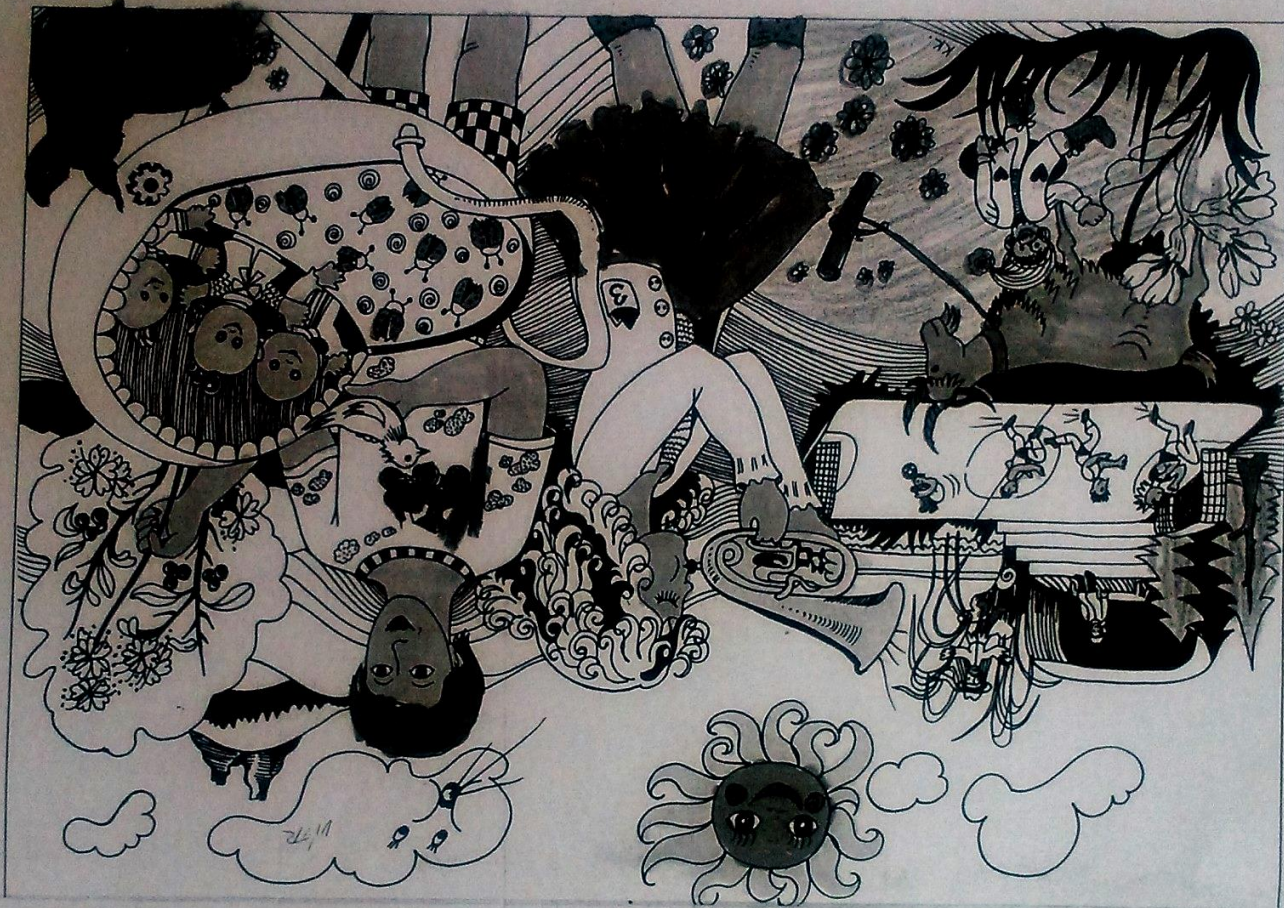
Hra na trubáče: Traaa!

Cvičení a hry zaměřené na rozvoj jemné motoriky

Prstová cvičení

- otvírání a zavírání rukou pomalu v klidném tempu
- roztahování a stahování prstů k sobě v klidném tempu
- válení míčku dlaní po stole (dopředu - dozadu, vpravo - vlevo, kroužení), válení míčku mezi dlaněmi
- tlučení jednotlivými prsty do dlaně druhé ruky, každým prstem tlučnout opakovaně (slepička zobe zrníčka)
- napodobování stříhání nůžkami 2. a 3. prstem
- špetka tří prstů (solení)
- postupně přibližujeme do opozice k palci ostatní prsty ruky, palec-ukazovák, palec-prostředník...(zobáčky ptáčků)
- přiblížíme špičky všech prstů k sobě - hrstička a pomalu je oddálíme (poupě se rozvíjí a zavíjí)
- mávání "na rozloučenou", vertikální pohyb v zápěstí
- kroužení dlaní kolem sebe (mlýnek)
- mávání jednotlivými prsty
- kroužení ukazováků kolem sebe
- kreslení kruhu ukazovákem do krupice, do písku
- jednotlivé prsty obou rukou se dotýkají navzájem, palec s palcem, ukazovák s ukazovákem... (zdraví se)
- palec v opozici k 2. a 3. prstu, vzájemné oddalování a přibližování
- třepeme prsty obou rukou (sněží, prší)
- 2. a 3. prst běhají postole
- napodobení hry na klavír na stole, "hrajeme" jednotlivými prsty od palce postupně k malíčku a zpět, současně obě ruce "hrají" buď symetricky nebo asymetricky
- utvořit "okénko" z ukazováků a palců (brýle)
- nehtový úchop - sbírání párátek ze stolu
- "dlouhý nos" prsty rukou se pohybují
- vysouvání prstů z pěsti (jako při odpočítávání na prstech)
- uložení palce mezi ostatní prsty do pěsti ("pupík")

Cvičení provádíme nejdříve každou rukou zvlášť, potom oběma rukama současně. Motivujeme je, příp. rytmizujeme říkankami a básničkami. Vhodným prstovým cvičením je také hraní stínového divadla, znázorňování zvířátek, nebo říkanky doprovázené pohyby prstů jako např. Vařila myšička kašičku, Matlafousek, To je táta apod. Řada těchto her s prsty je uvedena v publikaci Synek, F.: Říkáme si s dětmi. Prstová cvičení zařazujeme před kreslením a grafomotorickými cviky. *Všechny moje prsty, Teuhle fotička, Ruce-ruce-ruce, Kura koba, Šel pan doktor k nemocnému, Ty a já, Ruce,*

TR

- trn, trk, trh, trnka, trní, trpí, trčí, trhá, trká, trvá trhlina, trhnout, trpaslík
- metr, kilometr, Petr, svetr, vítr, lotr, mistr, hasrman
- trám, tráva, travíčka, travina
- tréma, trenky, trefa, trefí, trest, trénink, trénovat
- trik, tribuna, triko, trio, trysk, trylek
- trouba, troubí, trojčata, trojka, trochu, trošku, Trosky
- tubač, trubice, truhlík, trubka, truhla, trůn
- petrklíč, otrhá, ostré, kotrmelec, nátrubek, opatrně, opatrný, opatruje
- strčí, strká, strnad, strach, strana, strop, strom, stroupek, strup
- strýček, ztrestá, ztrouchníví, ostrý

Trubač

Trubač troubí vytrubuje,
trubka se mu blýská,
trubač troubí tram tadata
trubka pěkně výská.

Strnad

Strnad volá: trnky, trnky,
na stráni jsou trpké trnky.
Kdo má trpké trnky rád,
ať si je jde natrhat.

Děti si vyšly pod Trosky. Petra troubí na trubku. Tramtadadá. Trubka má nátrubek. Trubka se troubením chvěje. Naučit se troubit je těžké. Petra má nový svetr. Svetr je bílý. Na svetru má kapsu. Na kapse má trojku. Vedle stojí Petr. Petr je větší. Petr trhá trnky. Trnky jsou trpké. Trnky mají trny. Trny píchají jako trní. Tak jsou ostré. Petr dává trnky strnadovi. Strnad je ptáček. Petra a Petr opatrují trojčata. Je to veselá trojice. V trávě kvete petrklíč. Pod ním je malý trpaslík. Koza otrhává trávu. Travička je zelená. Travička je chutná. Koza trká. Trky, trk. Kluci mají trénink. Trénují fotbal. Mají trenky a triko. Chtějí se trefit a dát gól. Jé, to je trefa. Kluk udělal kotrmelec. Bude mít na kolenou stroupek. Stroupek je malý strup. Na tribuně sedí jeden divák. Blízko tribuny je strom. Na stromě sedí hasrman. Hasrman a trpaslík jsou pohádkové bytosti.

* Dávají Vám hádanku. Co je to?

Nekouše to, nejí to,
z ok je to, nevidí to.
Hřeje to, nepálí to.
Nosí se to.

SVĚT